

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри психології
діяльності в особливих умовах

(підпис)

Ліна ПЕРЕЛИГІНА

“ 22” червня 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Теоретико-методологічні проблеми психології»

циклу професійної (вибіркової) підготовки
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 053 «Психологія»
за освітньо-професійними програмами
екстремальна та кризова психологія та
робота з персоналом

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах на:

2020-2021 навчальний рік

Протокол від «18» червня 2020 року № 11

Перезатверджено. Начальник кафедри ПДОУ _____ Ліна ПЕРЕЛИГІНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік

Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено. Начальник кафедри ПДОУ _____ Ліна ПЕРЕЛИГІНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік

Протокол від «__» _____ 20__ року № __

2020 рік

1. Анотація

Вивчення методологічних та теоретичних проблем психології є важливою умовою підготовки високопрофесійного фахівця-психолога. Знання основних засад психологічної науки, уміння аналізувати сучасні теоретичні проблеми психології – ознака високої професійної майстерності психолога, свідчення високого рівня його фахової підготовки.

Дисципліна «Теоретико-методологічні проблеми психології» має розкрити майбутнім фахівцям з психології зміст сучасних теоретичних та методологічних проблем психології, підготувати їх до проведення власних наукових досліджень з визначенням їх ролі та значення для розвитку психологічної науки. Знання, отримані під час вивчення цієї навчальної дисципліни сприяють розвитку професійного мислення у здобувачів вищої освіти.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з актуальними методологічними, теоретичними та прикладними проблемами психологічної науки буде сприяти підготовці студентів до усвідомленого вибору проблеми дослідження з метою написання кваліфікаційної роботи.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Ушакова Ірина Михайлівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 435. Робочий номер телефону – +38(057)-707-34-74.
E-mail	Ushakova@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- аналіз основних категорій психологічної науки; - психологічні особливості особистості на різних етапах вікового розвитку та професіоналізації; - психологія навчання та підготовки спеціалістів до роботи в екстремальних ситуаціях та особливих умовах; - надання психологічної допомоги різним категоріям громадян в різних умовах.
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід роботи в закладах вищої освіти
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Ушакова І.М. Розвиток професійної ідентичності курсантів НУЦЗУ. Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 15 лютого 2018 року). – Кривий Ріг, 2018 - С. 252-255.

	<p>2. Ушакова І.М., Мінєнкова О.М. Теоретичний аналіз проблеми прийняття рішень працівниками ДСНС в надзвичайних ситуаціях. Теорія і практика сучасної психології. Збірник наукових праць. Випуск № 1 / 2018. Запоріжжя: Класичний приватний університет. С. 141-145.</p> <p>3. Ушакова І., Рожко С. SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF EMOTIONAL BURNOUT IN PERSONNEL OF INTERNATIONAL MISSIONS IN UKRAINE. European humanities studies: State and Society. Peer-reviewed journal. Kyiv-Krakov: East European Institute of psychology, 2019. С. 84-98</p>
--	--

* – заповнюється за бажанням НПП.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом навчального року щосередини з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 435 (за попередньою домовленістю). В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: загальна психологія, соціальна та політична психологія, психологія управління, екстремальна та кризова психологія, вікова та геронтопсихологія.

Постреквізити: методика викладання психології у вищій школі, методика та організація наукових досліджень, виконання та захист кваліфікаційної роботи.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни: теоретичне та практичне вивчення закономірностей розвитку психологічної науки і її загальної теорії, загальні принципи системного підходу в психології, а також базові категорії, принципи та проблеми психології.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- озброїти магістрів знаннями, які дадуть їм можливість працювати з різними теоріями психологічної науки;
- вплинути на розумовий та емоційний розвиток магістрів;
- допомогти їм у вирішенні проблеми професійного самовизначення;
- розширити та поглибити теоретичні знання магістрів стосовно особливостей базових категорій та принципів психологічної науки;
- сформуванню уявлень про парадигми психологічної науки

(проблеми предмету, методу, пояснення);

- закріпити знання магістрів про структуру психології як системи знань;
- сформувати вміння історико-теоретичного аналізу;
- визначити підходи до основних проблем психологічної науки;
- сприяти розвитку у магістрів вміння застосовувати психологічні знання при організації власної поведінки;
- укріплювати позитивну учбову мотивацію.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Знання:

- Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень
- Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів, понять у навчанні та професійної діяльності

Уміння:

- Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів застосування інноваційних підходів

Комунікація:

- Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності
- Здатність ефективно формувати комунікативну стратегію.

Автономія та відповідальність:

- Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах
- Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою
- Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
- Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

- Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності

Програмні результати навчання:

- Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
- Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки, робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
- Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
- Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
- Аналізувати специфіку виникнення і протікання кризових тенденцій та їх вплив на особистісне і професійне становлення, правильно підбирати і застосовувати методи, методики і техніки для діагностики криз особистості, запобігати виникненню кризового стану особистості.
- Вирішувати фахові завдання в організації праці в підрозділах служби цивільного захисту, підприємствах, установах.
- Застосовувати психологічні засоби діагностики та подолання особистісно-професійних криз фахівців екстремального профілю діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Денна форма навчання
Рік підготовки	1-й
Семестр	2-й

Обсяг кредитів ЄКТС	4
Загальна кількість годин	120 год.
Лекції	28 год.
Практичні, семінарські	32 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	60 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен

6. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
2 семестр (19 тижнів)		
Модульний контроль № 1		
1 - 2	Тема 1.1. Теорія та методологія в науці 1. Теорія як основа науки 2. Поняття методу та методології 3. Співвідношення понять "наука", "філософія" та "світогляд". 4. Функції та рівні методологічних знань	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 6 год.
2 - 5	Тема 1.2. Наука та наукові знання 1. Наукове та ненаукове знання: схожість та відмінності. 2. Структура сучасного наукового знання. 3. Етапи наукового дослідження. 4. Характеристика знаково-символічних засобів, що використовуються в науці	Лек. – 4 год. Сем. – 2 год. СР – 4 год.
5 - 6	Тема 1.3. Основні теоретичні підходи в науці 1. Історія розвитку уявлень про наукове пізнання. 2. Раціональна та емпірична психологія. 3. Асоціативна психологія як один з перших напрямів. 4. Психологічні теорії періоду відкритої кризи. 5. Сучасне розуміння предмету та завдань психології.	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 4 год.
7 - 8	Тема 1.4. Парадигми та дихотомії у психології 1. Поняття парадигми та наукової революції (за Т.Куном). 2. Внесок К Поппера та І.Лакатоса в методологію науки. 3. Дихотомії в психології XIX - початку XX століття. 4. Природничі та гуманітарні дихотомії	Лек. – 2 год. Сем. – 4 год. (2 год - МКР) СР – 6 год
Модульний контроль № 2		
9	Тема 2.1. Конкретно-науковий рівень методології психології 1. Психічні явища як предмет вивчення у психології. 2. Етапи побудови психологічних теорій. 3. Психіка в контексті різних підходів. 4. Наукове пізнання психічних явищ. Форми психологічних знань.	Лек. – 2 год. СР – 6 год.

	5. Проблема пояснення психічних явищ.	
10 - 11	Тема 2.2. Основні пояснюючі принципи та їх специфіка в системі психологічних знань 1. Відкритість системи принципів. 2. Принцип детермінізму. Види детермінізму. 3. Принцип активності та діяльнісний підхід. 4. Принцип системності. 5. Принцип розвитку.	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 12 год.
12 - 17	Тема 2.3. Категоріальний лад психології 1. Категоріальний лад психології. 2. Відображення з точки зору різних підходів як категорія психології. 3. Категорія діяльності в психологічній науці. 4. Мотивація як базова категорія психології. 5. Проблема особистості в психології 6. Відносини (спілкування) як категорія в психології.	Лек. – 12 год. Сем – 14 год. СР – 16 год.
17 - 19	Тема 2.4. Основні проблеми психологічної науки 1. Закони в психології 2. Основні проблеми психологічної науки 3. Психофізіологічна (психофізична) проблема 4. Психогностична проблема 5. Психомотиваційна проблема 6. Психопраксична проблема 7. Психосоціальна проблема	Лек. – 2 год. Сем – 6 год. (2 год. МКР) СР – 6 год.
Всього		120 годин

Примітка: Лек. – лекція; Сем. – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

7. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології. Курс лекцій. / І.М. Ушакова – Харків: НУЦЗУ, 2016 - 213 с
2. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології. Курс лекцій. [Електр. вар-нт] – НУЦЗУ, 2016 // http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_1#up
3. Сергієнко Н.П. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій. – Х.: 2007.

Допоміжна

1. Корнилова Т.В. Методологические основы психологии. – СПб: Питер, 2008.
2. Корольчук М.С. Методологічні та теоретичні проблеми психології. – К.: Ельга, 2008. – 336 с.
3. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. - М.:«Наука», 1984.
4. Максименко С.Д. Развитие психики в онтогенезі. (В 2-х т.). – Т.1. Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології. – К.: Ваклер, 2002.
5. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Основы теоретической психологии // <http://psylib.org.ua/books/>
6. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології. (Досвід

особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату).: Навч.-метод. посібник. – К.: Ніка-центр, 2003. – 204 с.

8. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Вікова та геронтопсихологія» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

перша – накопичувальна шкала – 100-бальна;

друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС;

третья – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна).

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
Робота на занятті	До 40
Модульна контрольна робота	До 10
Індивідуальне завдання	До 10
Реферати	До 5
<i>Усього – максимум за поточний контроль</i>	65
<i>Додаткові обов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти</i>	до 5
Підсумковий контроль - екзамен (максимум)	30
<i>Разом за всі види навчальної роботи</i>	100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському та практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів):

5 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, вільно порівнює різні підходи до явища, що вивчається;

4 бали - здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки і порівнює різні підходи, наводить приклади, але може зробити 2-3 незначні помилки;

3 бали – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише

деякі проблеми теми, має утруднення з виділенням головного та порівнянням;

2 бали - здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки. Кожна неперездана двійка - -2 бали.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури, вміння навести приклади та перенести уміння на аналогічні ситуації, аналітичні міркування, вміння робити порівняння і висновки.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з п'яти завдань. Відповідь має містити теоретичні дані стосовно проблеми, порівняння різних підходів до неї, аналіз теорій і думок різних авторів, а також власну позицію здобувача.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – повністю розкрито всі питання, наведено приклади, здійснено порівняння різних альтернатив, подано власну позицію здобувача;

8-9 балів – повністю розкрито всі питання, наведено приклади, здійснено порівняння різних альтернатив, подано власну позицію здобувача, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

5-7 балів – дано відповідь не на всі питання (3 - 4) є суттєві помилки в 1-2 завданнях;

1-4 бали – частково розкриті певні питання, але допущено суттєві помилки;

0 балів – відповідь відсутня.

Індивідуальна самотійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці. Індивідуальна робота здійснюється у формі виконання реферату та одного з варіантів індивідуального завдання. Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самотійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі реферату або презентації та звіту про виконання індивідуального завдання.

Критерії оцінювання індивідуальної самотійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – самотійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні

помилки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання, передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно та письмово представити звітний матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1) Тематика рефератів:

1. Основні підходи до вивчення психіки в роботах Р.Лурія.
2. Основні підходи до вивчення психіки в роботах Б.М.Теплова.
3. Основні принципи психологічної теорії в роботах Д.М.Узнадзе.
4. Особливості категорії відображення в роботах С.В.Кравцова, П.А.Шеварева.
5. Проблема діяльності в роботах В.Д.Шадрикова.
6. Проблема спілкування в роботах В.М.Бехтерева.
7. Основні підходи до вивчення проблеми спілкування в роботах О.Ф.Лазурського, В.М.Мясищева.
8. Концепція особистості О.Ф.Лазурського.
9. Концепція особистості В.М.М'ясищева.
10. Концепція особистості В.С.Мерліна.
11. Структура сучасного наукового знання
12. Особливості методології в психології
13. К Поппер як визначний методолог науки
14. Принцип системності та його особливості у психології.
15. Підходи до розуміння діяльності у психології.
16. Теорії мотивації

17. Спілкування як базова категорія психології та основний вид діяльності

2) Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Теоретико-методологічні проблеми психології» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – наукове дослідження у вигляді відповідей на низку сформульованих питань. Оформлення роботи: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні проблеми психології».

Варіант 1.

1. Оберіть одне з найбільш суттєвих і важливих (з вашої точки зору) відкриттів у психології. Опишіть теорію, у межах якої воно було отримано.

2. Встановіть зв'язок між життєвими поглядами його автора і змістом даного відкриття.

3. Сформулюйте основне положення цього відкриття і наукову проблему, яку вирішує дане положення (відкриття).

4. Назвіть основні наукові поняття і категорії, через які дане положення визначається й описується в психології.

5. Визначте, на основі яких методів дослідження було отримане нове знання, що складає зміст обраного вами наукового відкриття.

Варіант 2.

1. Обґрунтуйте сутність і специфіку теоретичного пізнання. Перелічіть його основні форми.

2. Сформулюйте визначення таких категорій теоретичного пізнання, як "мислення", "розум", "поняття", "судження", "умовивід", "інтуїція". Чи існує специфіка вживання цих термінів у психологічній науці?

3. Яким основним вимогам повинна відповідати теорія в психології? Які функції реалізуються за її допомогою?

4. Яку методологічну роль у дослідженні проблем психології відіграють основні закони й категорії діалектики?

5. Розкрийте особливості використання загальнонаукових методів психологічного дослідження у межах вашої магістерської теми.

Варіант 3.

1. Чому в наш час зростає роль методології у визначенні перспектив розвитку психології?

2. Дайте визначення поняття "методологія психології". Які функції виконує методологія в психологічному дослідженні?

3. Які методологічні принципи психологічного дослідження ви знаєте? Обґрунтуйте доречність використання окремих принципів в межах теми вашої магістерської роботи.

4. У чому полягає «парадокс методології психології»? Проілюструйте ваше розуміння цього парадоксу конкретним прикладом.

5. Сформулюйте та обґрунтуйте перелік основних категорій, застосовуваних у психологічному дослідженні в межах теми вашої магістерської роботи.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі усного екзамену.

Кожен білет складається з трьох питань теоретичного або прикладного характеру. Відповідь здобувача оцінюється за повнотою та відповідністю науковим положенням про означену проблему.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 10 балів):

10 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

8-9 балів - здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, але може зробити 2-3 незначні помилки;

6-7 балів – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми. Правильно дана відповідь на одне питання, інші – частково;

1-4 бали - здобувач частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки.

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

Перелік питань для підготовки до екзамену:

1. Методологічні та теоретичні проблеми. Порівняльний аналіз.
2. Рівні методологічного аналізу в науці.
3. Філософські позиції, що визначають місце та роль психічних явищ у світі.

4. Проблема віри в наукових дослідженнях. Гностицизм та агностицизм в об'єктивному пізнанні світу.
5. Наука та інші форми пізнання навколишнього світу.
6. Наукове знання та його класифікація.
7. Структура сучасного наукового знання.
8. Наукові факти та їх характеристика. Співвідношення гіпотези та факту.
9. Характеристика наукових теорій. Особливості їх побудови.
10. Закони в структурі наукового знання.
11. Етапи наукового дослідження.
12. Знаково-символічні засоби в життєдіяльності людей та в науці. Знак та символ: порівняльна характеристика.
13. Проблеми, пов'язані з оволодінням науковими знаннями: валідність в організації наукового дослідження, інтерпретація знаково-символічних засобів, оволодіння змістом наукових знань.
14. Стадії розвитку науки.
15. Поняття парадигми та наукової революції за Т. Куном.
16. Теорія критичного реалізму К.Поппера та принцип фальсифікації гіпотез.
17. Особливості психологічних знань.
18. Наукове та "ненаукове" психологічне знання.
19. Основні парадигми в психології.
20. Психологічна теорія, її функції та типи (за І.І. Ільєсовим). Етапи побудови психологічних теорій.
21. Визначення психіки в контексті різних психологічних підходів (асоціативна психологія, структуралізм, гештальтпсихологія, функціональна психологія, біхевіоризм, психодинамічні підходи, вітчизняна психологія).
22. Форми психологічних знань та їх характеристика.
23. Способи пояснення психічних явищ.
24. Закони в психології.
25. Гносеологічні аспекти аналізу психічних явищ (за Л.С. Виготським, Б.Ф. Ломовим, М.А. Холодною).
26. Способи системно-структурного дослідження в психології (за Г.П. Щедровицьким).
27. Методологічні принципи психології (принципи детермінізму, активності (єдності свідомості та діяльності), системності, розвитку). Відкритість системи.
28. Категоріальний устрій психології. Базисні категорії та метакатегорії.
29. Категорія відображення у психології.
30. Категорія діяльності в психології: поняття та структура.
31. Категорія особистості в психологічній науці.
32. Мотивація як психологічна категорія.
33. Відносини та спілкування як категорії психології.

34. Основні психологічні проблеми (психогностична, психомотиваційна, психопраксична, психосоціальна, психофізіологічна).

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни.

3. Обов'язкове виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи (навчального проекту) та двох рефератів.

4. Розробка презентації до однієї з лекцій та завдань до одного з семінарів.

5. Письмове виконання модульних контрольних робіт.

6. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про кількість накопичених ним балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

7. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

Розробник:

доцент кафедри

психології діяльності в особливих умовах

Ірина УШАКОВА